

Atomenergia a világban

Energiapolitikai Hétfő Esték, 209. előadás
2021. június 14.

Kovács Pál –
A paksi atomerőmű
kapacitásának
fenntartásáért
felelős államtitkár

A történelem

Történelem:

Hőskorszak – a fisszió korszaka:

- Ki képes először/az elsők között bebizonyítani/megmutatni a Világnak?
- Ki uralja majd a későbbiekben a piacot?
- Anyagválasztás akkor:
  - Víz moderátor, víz hűtőközeg – nyomás alatt (TMI);
  - Forralóvízes változat (kevesebb berendezés, kisebb beruházás vs radioaktivitás a szekunderkörben) (Fukushima);
  - Nehésvíz moderátor;
  - Grafit moderátor (RBMK);
  - Gáz – hűtőközeg;
  - Folyékony fém hűtőközeg: Nátrium (Phoenix, Superphoenix vs BN-600, most BN-800)
- Típusok:
  - PWR – és VVER (*avagy az orosz PWR...*)
  - BWR és ABWR
  - LWGR
  - PHWR (CANDU)
  - GCR
  - FBR

Történelem (*ma és a jövő...*):

- Anyagválasztás ma:
  - Nátrium (rengeteg üzemeltetési tapasztalat: RU-FR + Billy Gates)
  - Ólom (Ólom-Bizmut);
  - Víz (extrém nyomás, magas hőmérséklet);
  - Olvadt só;
  - Gázhűtés;
- GIF
- Üzemanyag ciklus bezárása;
- Tórium ciklus?
- Mélytengeri uránkészletek?
- Technológia:
  - Úszó atomerőművek potenciális szerepe?
  - Ivóvíz/öntözővíz-ellátás;
  - Hidrogén előállítás (közlekedés);
  - Űrkutatás;
  - Hadiipar;
- Fúzió (ITER) (Tokamak);

Atomhatalmak

Amerikai Egyesült Államok

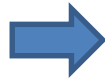
Biden elnök: „vissza a zöldbe”

- Szén erőművek továbbra is rendszerben;
- Gáz olcsón kitermelhető;
- Szélerőművi rotorlapátokat 20 év után egyszerűen „eltemetik”;
- PV van, de Kalifornia leég...(idén a víz a gond...);
- Texasban fizetnek és megfagynak;

Atom? A szakmai Világ szeme az USA-ra néz!

93 atomreaktor

Üzemidő hosszabbítás:
40 év – 60 év – 80 év –
100 év?

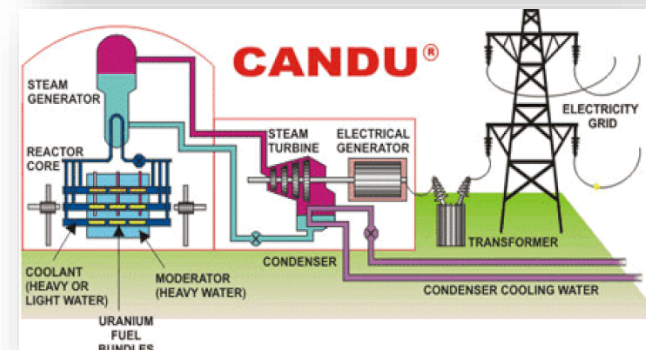
SMR a megoldás! (definíció? Nálunk már működik 4 blokk! 😊)

Westinghouse: MOU-k EU tagállamokkal

Kanada

CANDU -

Partnerek

Románia

Westinghouse (CANDU?)

Atomon
túl

Tőzegolaj (palaolaj) EU-nak
szabadkereskedelmi
megállapodások keretében

Európai Unió

~~Nagy-Britannia~~ – Franciaország – Németország

Francia befolyás erősödik az EU-ban;
Németország gyengül + gazdaság zöldítése;

Franciaország: Közel-Kelet, lehetőségek;
Lengyelország esetében – USA piaci verseny;

Szlovénia:

- 1 reaktor, Westinghouse
- 1 új reaktorért vélhetően nem jön ide befektető

Régiós további lehetőségek:

- Lengyelország (*az igazi lehetőség...*)
- Csehország (*robbantás*)
- Szlovákia (olasz partner)
- Bulgária (*kormányválság*)
- Románia (Kínai tárgyalások vége),
ehelyett Kína+FR együtt → UK

Oroszország

Terjeszkedési stratégia, világpiaci képességek

Űrkutatás

Hadipar

Atom

- VVER (*a jól bevált húzó ágazat*);
- BN (Na-hűtésű szaporító reaktor);
- Ólomhűtésű gyorsreaktor (500 MW);
- ITER bedolgozás (Tokamak);
- Hajó (27db): folyami és tengeri atomhajtású;

Rosztom:

- Képességek
- Elvárások

FR-RU együttműködés

Ázsia

Japán

Tanácstalan;
Fukushima után az összes atomerőmű leállítása;
33 erőművet újraindítása van tervben, amelyből 9
már üzemel (ez aztán az SoS!);

Korea

Átvette a korábbi japán piacokat;
Például: Egyesült Arab Emírségek (HU
büszkeségünk...☺)

Kína („füstszűrővel vagy anélkül?”☺)

Többféle atomreaktor: francia, Candu,
Westinghouse, orosz (4+4), illetve saját
kínai reaktorok építése-> Pakisztán (a radioaktív
hulladék miatt felvették velünk is a kapcsolatot)

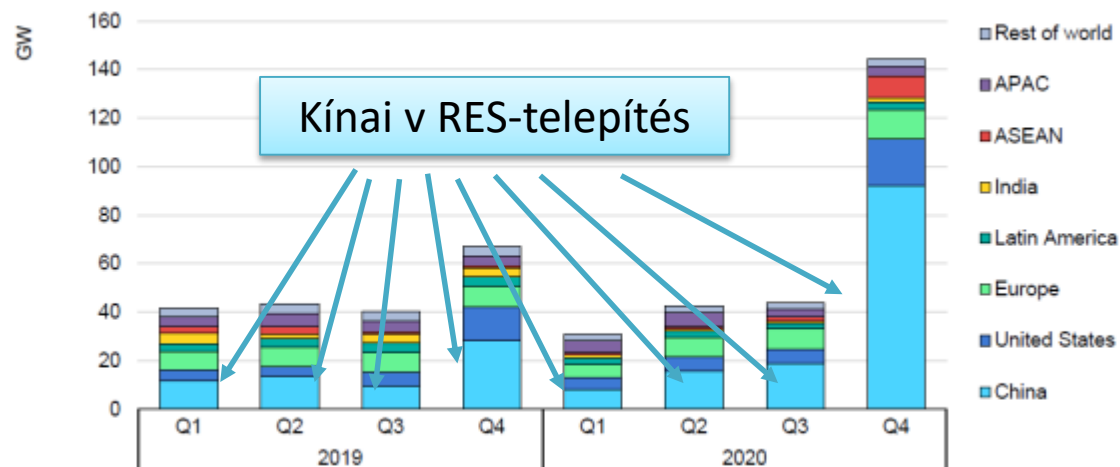
Kína

vRES építése nagy mértékű konvencionális erőműpark mellett

- ❑ Jelentős előrehaladás a vRES penetrációjában
- ❑ Emellett jelentős konvencionális erőműpark
- ❑ Érdemi atomerőmű-építési program
  - 2000 óta 46 új blokk lépett üzembe
  - További 14 blokk építése van folyamatban

Quarterly renewable capacity additions, 2019-2020

IEA. All rights reserved.

A Kínában beépített erőművek teljesítőképessége 2019 végén

Beépített teljesítőképesség	
Fosszilis (főleg szén-) erőművek	1191 GWe
Vízerőművek	356 GWe
Atomerőművek	49 GWe
Szélerőművek	210 GWe
Naperőművek	205 GWe
Összesen	2011 GWe

Forrás: WNA: Nuclear power in China

Forrás: IEA (2021): Renewable Energy Market Update, p. 7.

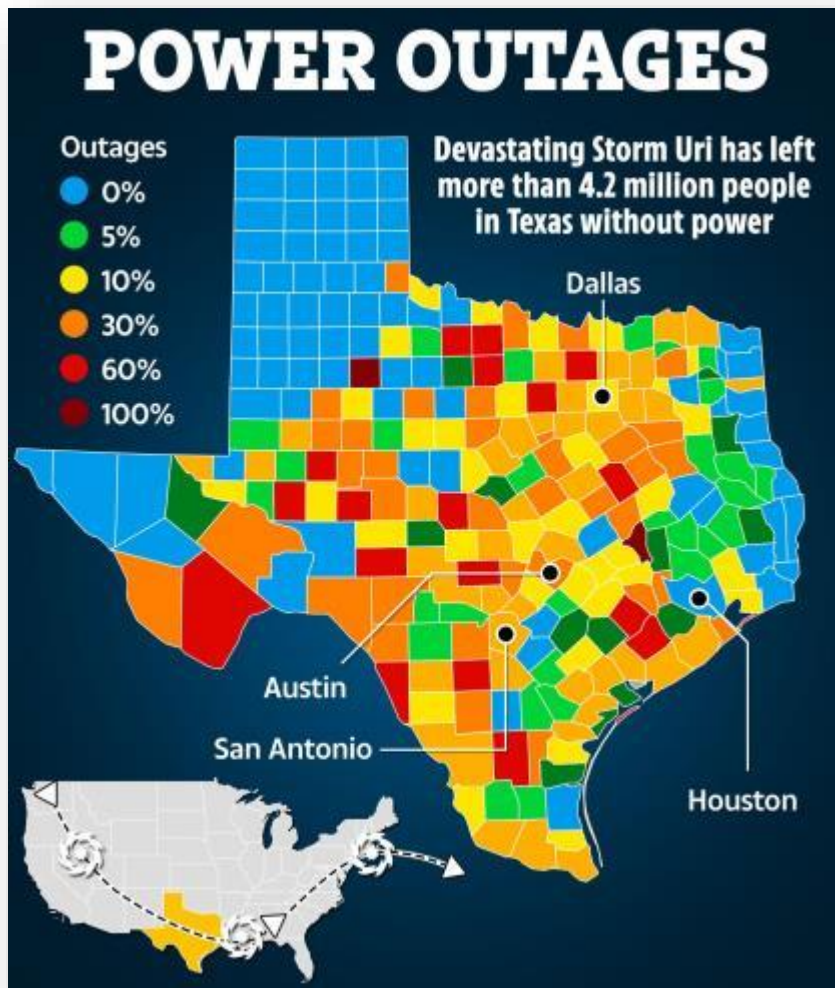
Dilemmák és jelenségek

Napjaink dilemmái:

- **Centralizált** villamosenergia-ellátás vs **decentralizált** rendszerek (*a lakosság közben nagyvárosokba települ... gazdasági optimum? Meddig tartható fenn egy centralizált rendszer? Ki tartsa fenn? Védendő fogyasztók?*);
- Megbízható (*mindenható*) **import** vagy önálló ellátásra képesség (**ellátásbiztonság**)?
- **Piaci verseny** vs **fizika**?
- **Versen**y a piacokért vs **együttműködés** a zsákutcák elkerülése érdekében;

Áramszünet Texasban

2021 február: hóviharak, extrém hideg;

4,2 millió lakos áram nélkül;

Megnövekedett villamosenergia-kereslet;

Erőművek befagytak;

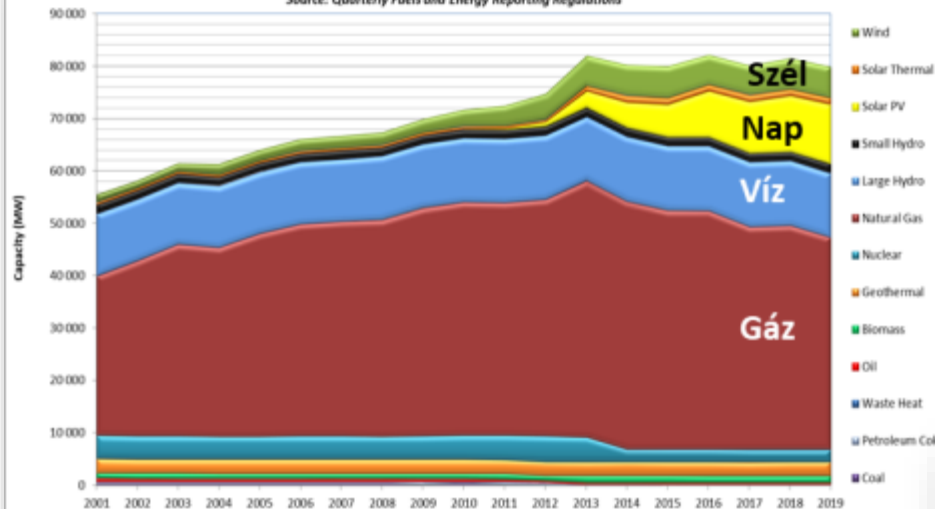
Szabad piaci árazás;

Lakossági ár villanyár 50 \$/MWh helyett
9000 \$/MWh;

Áramszünet Kaliforniában

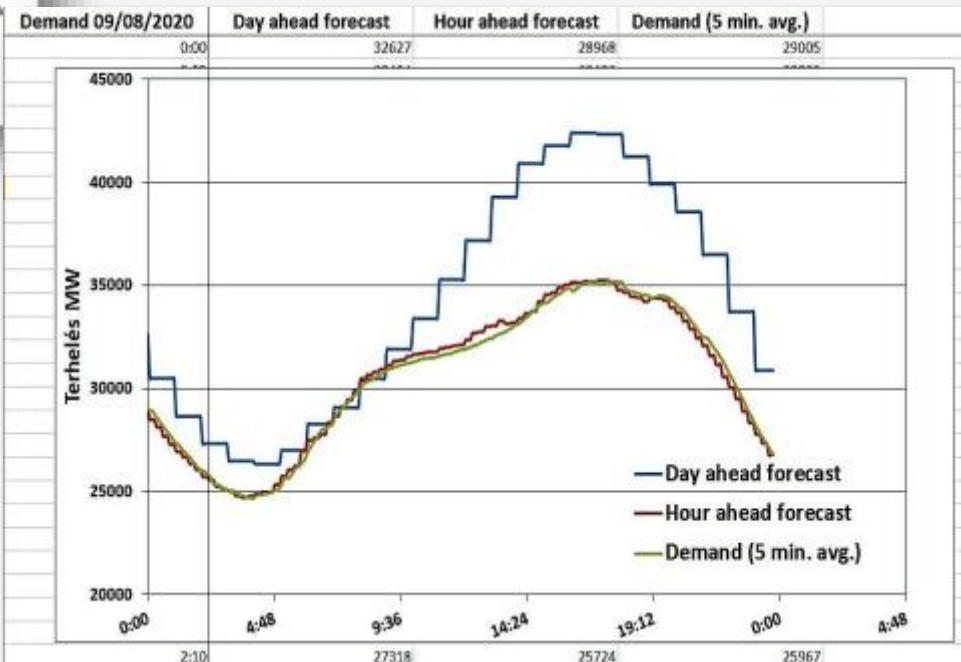
Installed In-State Electric Generation Capacity by Fuel Type
Source: Quarterly Fuels and Energy Reporting Regulations

Növekvő időjárásfüggő kapacitás

Kapacitásmegfelelőség tervezése elavult (csúcsidőszaki tervezés). Áramszünetek a reziduális csúcsterheléses időszakokban

2020 augusztusában extrém hőhullámok

Villamosenergia-kereslet átlag felett;

A hőhullám az erőművek termelésére is hatással volt:

- Alacsonyabb hatásfokon termelő hagyományos erőművek
- Vízmennyiség is átlag alatti
- Homokviharok érintették a PV-termelést

Európai Unió víziója 2050

European Green Deal: Nettó zéró kibocsátás 2050-ig

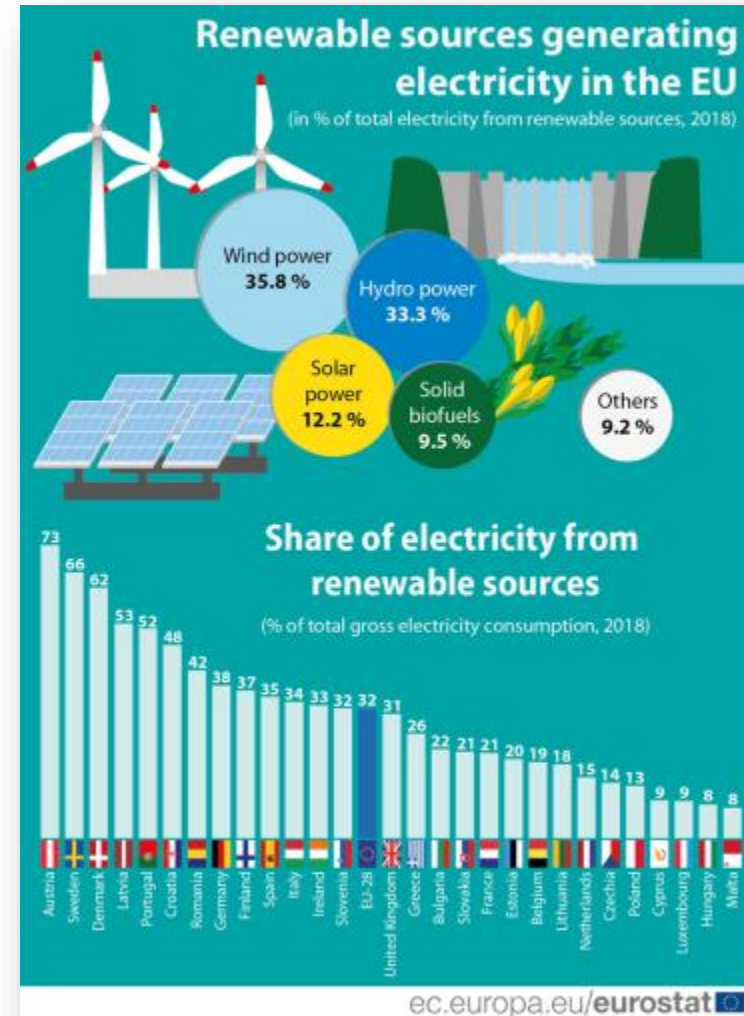
2030-as célok:

- 55%-kal csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását (Green Deal előtti cél 40% volt)
- 32% megújuló energia arány (szektorok összesen)
- 32,5% energiahatékonyság növekedés

Villamosenergia-termelés megújuló energiaforrásokkal

Tagállami vállalásokkal érnék el

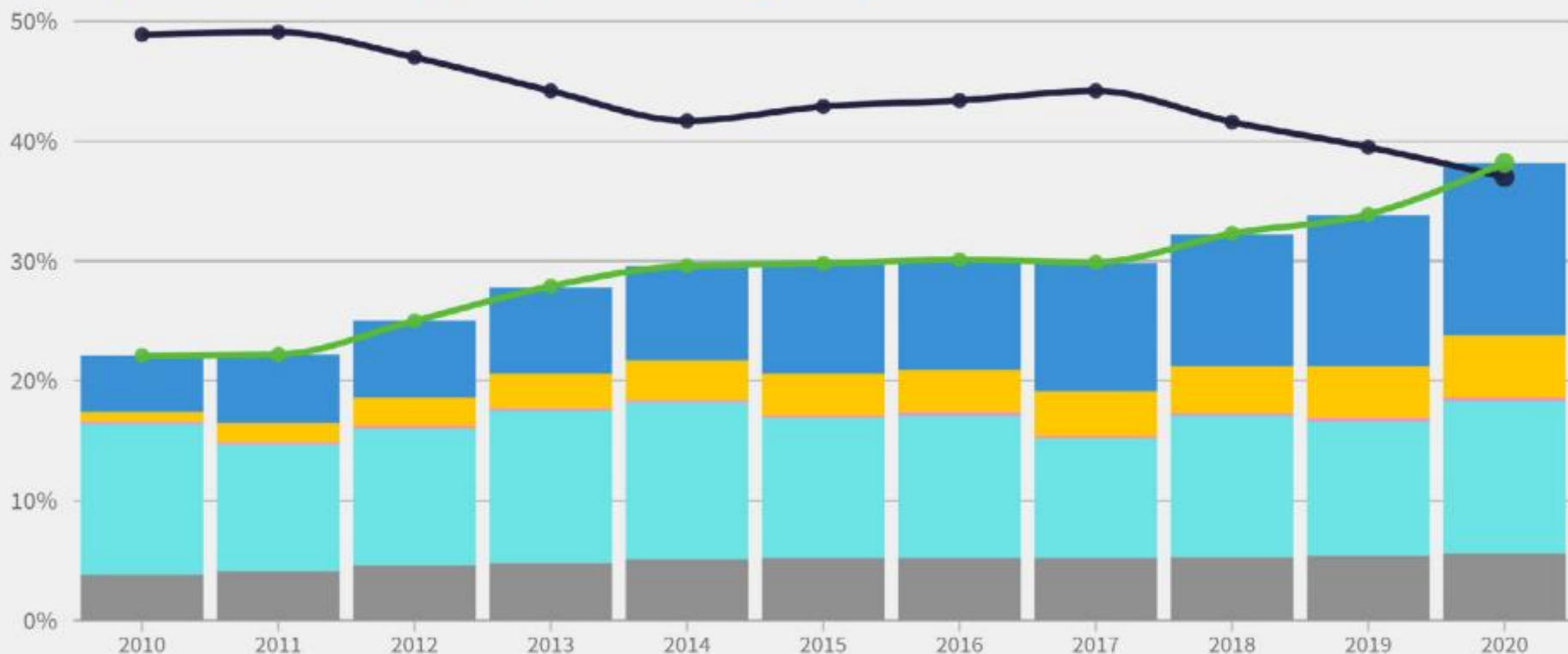
Villamosenergia-termelés az Európai Unióban

Renewables growth driven by wind and solar

% share of electricity production in EU-27

EMBER

■ Fossil ■ Renewables ■ Bioenergy ■ Hydro ■ Other renewables ■ Solar ■ Wind

Németországi helyzetkép

Északi – Áramlat 2

RES felfutás

Szén/lignit kivezetése (?)

Atomerőművek leállítása

Európai villamosenergia-
hálózat terhelése
(Loopflow)

A németországi atomerőművek leállítása

Blokk neve	MWe	Leállás
Biblis - A	1225	2011
Biblis - B	1300	2011
Brunsbuettel	806	2011
Isar - 1	912	2011
Kruemmel	1402	2011
Neckarwestheim - 1	840	2011
Philippsburg - 1	926	2011
Unterweser	1410	2011
Grafenrheinfeld	1345	2015
Gundremmingen - B	1344	2017
Philippsburg - 2	1468	2019
Brokdorf	1480	2021
Grohnde	1430	2021
Gundremmingen - C	1344	2021
Emsland	1406	2022
Isar - 2	1485	2022
Neckarwestheim - 2	1400	2022
Összesen	21523	

2011 év elején összesen 17 reaktor üzemelt, melyek **az éves termelés 20-25%-át** adták

- **Nukleáris energia kivezetése 2022-ig – az ÜHG-célokkal ez ellentétes - 2030-ra -55% (sikerül?);**
- Szénfelhasználás kivezetése tervben van 2038-ig;
- Elektrifikáció ösztönzése (e-mobilitás – kapacitások?);
- **Megújuló energiaforrások terjedése nem elég gyors a fentiek megvalósításához:**
  - Jelenleg 40% körüli arány a villamosenergia-termelésben;
  - Szélerőmű kapacitások éves beépítési üteme lassul – cseréjük elindult;
  - Közel 3700 mérföldnyi új távvezetékre lenne szükség - 2018 végéig mindössze 98 mérföldnyi létesült;
  - PV/szélerőmű élettartama 20-25 év → pótlási igények felmerülése lassan aktuális kérdés;
- **Miközben a villamos energia ára egyre volatilisabb**

Áramhiány Svédországban

2021. februárban Svédországban
szélcsend és hideg időjárás

Növekvő kereslet

Áramhiány alakult ki

Rendszerszintű problémák

- Növekvő megújuló arány;
  - Termelésből kivont atomreaktor, illetve egyéb hagyományos erőművek;
- Elektromos hálózat fejlesztési elmaradásai;

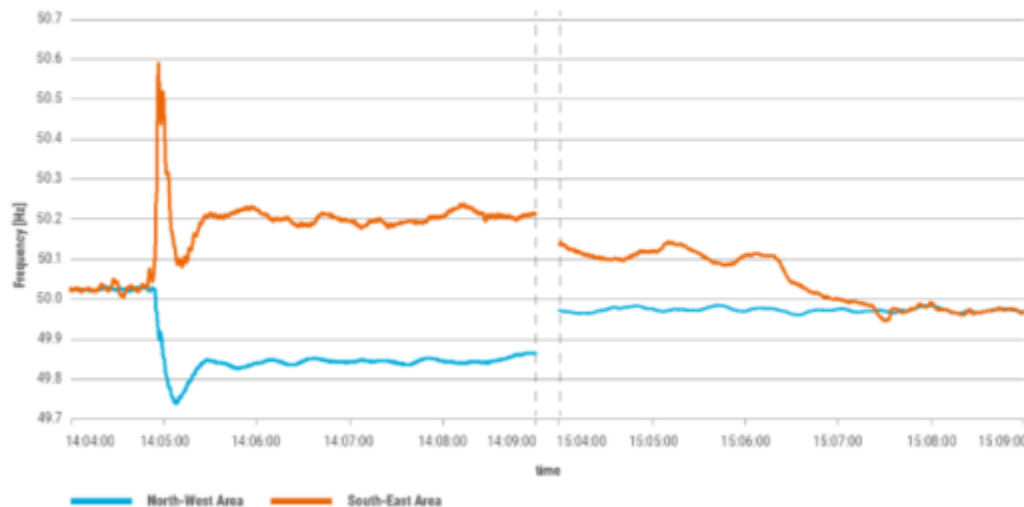

Európai villamosenergia-rendszer kettészakadása: 2021. január 8.

Horvát állomás
túlterhelődésével kezdődött a
láncreakció (állítólag... ACER?)

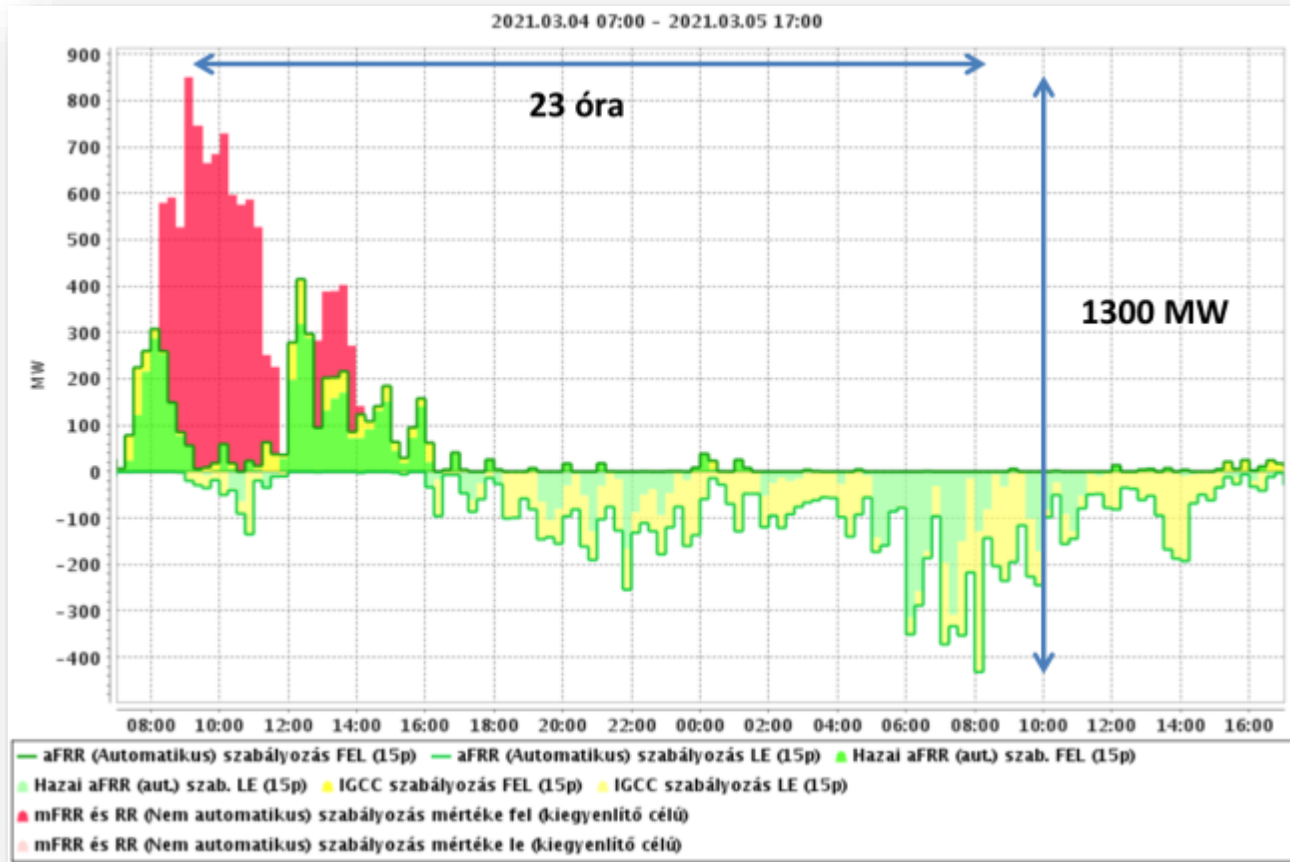
Több átviteli hálózati elem esett
ki rövid idő alatt.

Déli területen villamos energia
többlet keletkezett, a frekvencia
megnövekedett;

Északi területen villamos energia
hiány keletkezett, a frekvencia
leesett;

Magyarország - 2021. március 4-5.: Extrém szabályozási igények

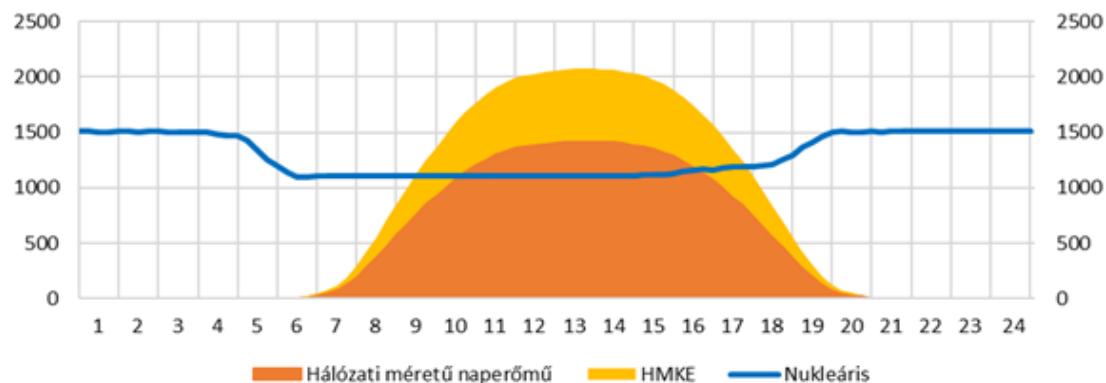
2021. március 4:
felszabályozási igény
(>800 MW)

PV betáplálás jelentősen
elmaradt az előző napon
leadott és menetrendezett
értékhez képest (váratlan
felhősödés miatt)

2021. március 5:
leszabályozási igény
(>400 MW)

Paks visszaterhelése: 2021. május 9.

A Paksi Atomerőmű és a napelemek betáplálása 2021. május 9-én (MW)

2021. május 9.: vasárnap

Alacsony kereslet

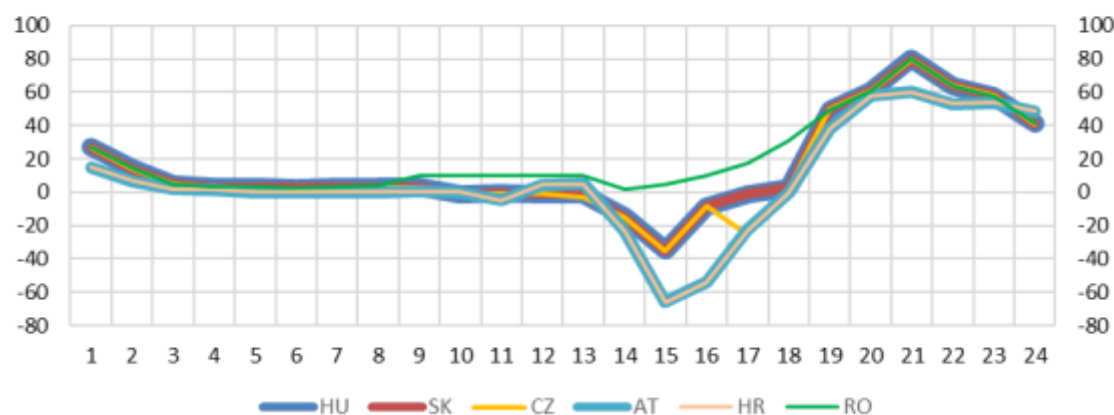
Erős napsütés

Európai szinten túl sok betáplálás

Árak **mínuszban** (AT: -66 €/MWh, HU: -35 €/MWh)

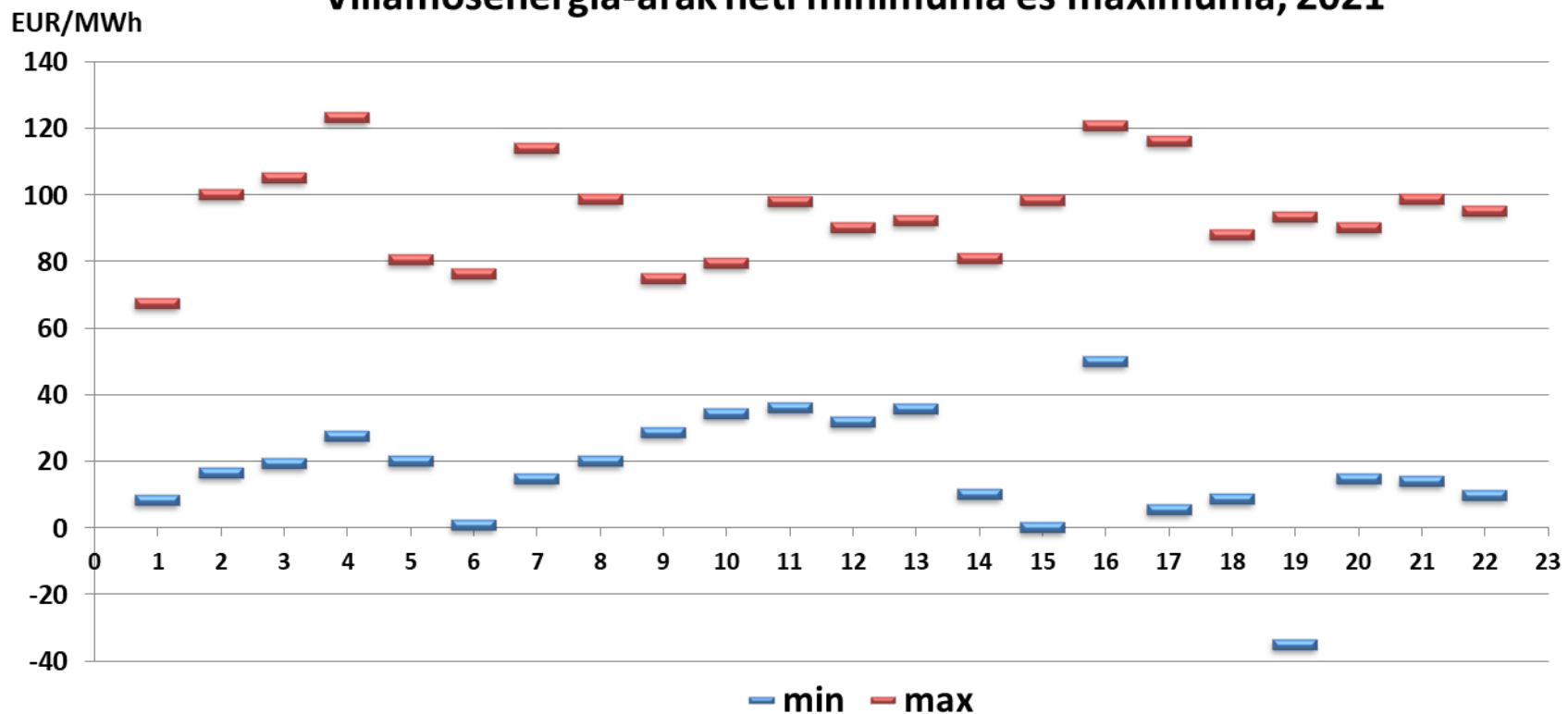
3 blokkal üzemelő (főjavítás) atomerőművet további 340 MW-tal le kellett terhelni

A nagykereskedelmi tőzsdei árak alakulása 2021. 05. 09-én (€/MWh)

Villamosenergia-árak alakulása 2021. első 22 hetében

Villamosenergia-árak heti minimuma és maximuma, 2021

Quo vadis, Europe?

Megújulók: OK

Ellátásbiztonság: ~~OK~~

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

